



Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

**VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNIT**

Mgr. Miloslava Grošaftová

**Pletenie košíkov z pedigu (postupy pletenia košíkov
s pracovnými listami)**

Vydavateľ:	Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11, 850 01 Bratislava
Autor UZ:	Mgr. Miloslava Grošaťová
Kontakt na autora UZ:	ZŠ Ul. E. B. Lukáča6, Šahy grosaftova.m@centrum.sk
Názov:	Pletenie košíkov z pedigu
Rok vytvorenia:	2014
Oponentský posudok vypracoval:	PaedDr.Beata Bazalová
ISBN	978-80-565-1007-0

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunit. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah

1. ZÁKLADY PLETENIA Z PEDIGU.....	4
1.1 Postup opletenia pevného dna.....	7
1.2 Postup pletenia základných druhov opletkov.....	9
1.3 Postupy pletenia uzávierok.....	12
1.4 Príklady ďalších postupov.....	20
2. PRACOVNÉ LISTY.....	26
2.1 Pracovný list 1.....	26
2.2 Pracovný list 2.....	28
2.3 Pracovný list 3.....	30
2.4 Pracovný list 4.....	32
2.5. Pracovný list 5.....	35
2.6 Pracovný list 6.....	37

1. ZÁKLADY PLETENIA Z PEDIGU.

Prečítajte si nasledujúci text.

Pletenie košíkov bola v minulosti typická zimná činnosť. Koše sa plietli nielen z vrbového prútia, ale aj zo slamy, kukuričného šúpolia či koreňov niektorých stromov ako borovica, agát. Koše v minulosti slúžili hlavne ako pomôcky pri práci okolo hospodárstva. Preto boli hlavne účelné. Používali sa napr. pri kŕmení hydiny, dobytky, pri zbere úrody, lesných plodov, prípadne na prenášanie bremien. V každej dedine sa dal nájsť človek, ktorý vedel pliesť košíky. Neskôr dochádza k zániku pletenia výrobkov z prútia, keďže sa do popredia dostali plasty. V súčasnosti je obľúbeným materiálom na pletenie pedig - vnútorná časť liany /popínava palmová rastlina/ Calamus Rotang, u nás známa pod názvom ratan.

Čo je pedig?

☞ Úloha 1: Vyhľadajte ďalšie informácie o pedigu na internete. Budete ich potrebovať pri práci s pracovným listom 1.

Z akých častí sa skladá košík?

Predtým ako sa pustíme do pletenia z pedigu je potrebné ozrejmiť si niekoľko základných pojmov. Každý košík, ošatka, tácka sa skladá z troch častí:

- opleť dna osnovnými prútmi
- výplet košíka (pletenie dvomi, tromi, štyrmi prútmi)
- uzávierka osnovnými prútmi

Osnovné prúty sú tie, ktoré nám trčia od dna nahor a my okolo nich vytvárame opletok opleťacími prútmi.

Náradie a pomôcky na pletenie.

Špeciálne kliešte, ktoré môžeme nahradiť aj menšími záhradníckymi nožnicami s rovnými tenkými čelustami, kliešte s plochými čelustami na stláčanie prútov, šidlo, krajčírsky meter, pravítko, štipce na bielizeň, vedro alebo väčšia misa na namáčanie pedigu.



Foto: vlastný zdroj

Materiál potrebný na pletenie.

K základnému materiálu začiatocníkov patrí pedig a pevné dno. Pedig môže byť prírodný alebo farebný, pevné dno zo sololitu, HDF dosky - jednostranne laminovaná doska, prípadne dno svojpomocne vyrobené z kusa plávajúcej podlahy. Na ozvláštnenie a oživenie výpletu sa používajú pedigové šény, pedigové šnúry, ozdobné šnúry z vodného hyacintu, papiera a morskej tráv, korálky. Tieto potreby na pletenie je možné zakúpiť z internetových obchodov na to určených a niektoré z nich si môžeme vyrobiť aj sami ako spomínané pevné dno alebo farebný pedig z prírodného pedigu jeho zafarbením.



Uvoľňovanie prútov zo zväzku.

Odstránime pevné viazanie zo zväzku a nahradíme ho voľným previazaním, napr. špagátom. Takto sa nám bude ľahšie uvoľňovať a vyťahovať jednotlivé prúty. Zoberieme koniec jedného prútu a zľahka ho tlačíme pred sebou v smere skrútenia zväzku, pričom kotúč v druhej ruke otáčame.

Farbenie pedigu.

Budeme potrebovať prírodný pedig, farbu na textil, ocot, nádobu na farbenie. Farbu na textil rozpustíme asi v 1 litri vody a privedieme do varu. Odstavíme z platne, prelejeme do väčšej nádoby a dolejeme ešte horúcu, nie vriacu vodu. Vložíme do nej pedig a necháme vychladnúť. Farba pedigu závisí od doby namočenia. Ak chceme mať menej sýte farby, pedig

vyberieme po 20 minútach. Zafarbený pedig dôkladne vyplácame v čistej vode, potom ho ešte vložíme do octovej vody, aby sa farba ustálila. Znova prepláchneme v čistej studenej vode a necháme vyschnúť. Pedig farbíme po menších častiach po prútoch, nie celý stočený zväzok ako ho kúpime. Mohlo by sa stať, že sa nezafarbí rovnomerne alebo vnútorné vrstvy vôbec.



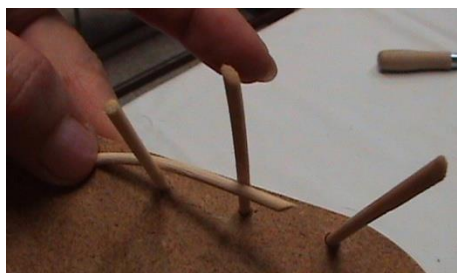
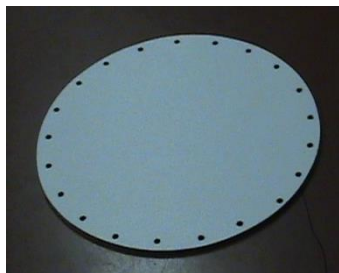
Košíky sa líšia veľkosťou, tvarom, pevnosťou, výpletom, uzávierkou, výzdobou a pod., čo závisí od rôznych techník pletenia. Základom pletenia každého košíka je mať predstavu, aký košík budeme plietať a podľa toho si nastrihať osnovné prúty potrebnej dĺžky. Tú určíme podľa jednoduchého vzorca: výška koša + 5 - 8cm na opletenie dna + 20cm na uzávierku. Dané číselné hodnoty sa môžu zmeniť podľa náročnosti opletu dna a druhu uzávierky. Pokiaľ by sme chceli plietať zložitejšiu uzávierku, pridáme ešte 10 - 20 cm. Na osnovné prúty sa najčastejšie používa pedig hrúbky 2,5mm, pri väčších košíkoch aj hrubší. Prútov si nastriháme toľko, koľko máme dierok po obvode dna. Konce prútov zostrihávame šikmo, bude sa nám s nimi lepšie pracovať. Potom prúty namočíme na niekoľko minút do nádoby s vlažnou vodou. Keď sú prúty už dostatočne ohybné, prevlečieme ich cez otvory na dne, dno opletieme a nasleduje výplet košíka. Košík vypletáme najčastejšie pedigom hrúbky 2,25mm. Opletacie prúty musíme taktiež namočiť a ďalej pletieme opletkom dvomi, tromi alebo štyrmi. Počas pletenia je potrebné košík namáčať vždy hore dnom, aby dno nenasiaklo vodou a neznehodnotilo sa. Keď je materiál mokrá, ľahko sa košík tvaruje. Osnové prúty udržujeme vo zvislej polohe. Ak košík dosiahne požadovanú veľkosť, výplet zakončíme na tom istom mieste, kde sme začali. Inak by sa stalo, že by bol košík na jednej strane vyšší alebo nesúmerný. Opletacie prúty založíme alebo odstrihujeme. Z osnovných prútov nad výpletom urobíme uzávierku, po jej dokončení odstrihujeme prečnievajúce prúty. Hotový košík necháme pomaly vyschnúť.

 **Úloha 2:** Pracuj s pracovným listom č.1

1.1 Postup opletenia pevného dna.

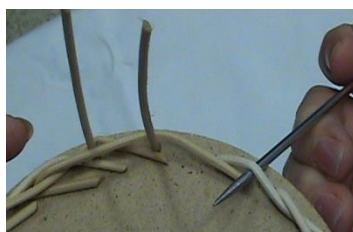
Každé dno musí mať po obvode otvory v rovnakej vzdialenosti cca 2cm , väčšinou veľkosti 2,5-3mm, podľa toho s akými hrubými prútmi pracujeme. Do týchto otvorov sa prevliekajú osnovné prúty. Dno prevrátime tak, aby kratšie osnovné prúty smerovali hore. To sú osnovné prúty dna. Tie, ktoré smerujú nadol, sú osnovné prúty košíka. Do otvorov na začiatku prevliekame len niekoľko prútov, lebo by nám v tejto fáze povypadávali. Postupne ich počas práce prikladáme.

1.spôsob / za 1, pred 1/



Tento spôsob sa hodí na malé košíky. Opäť nezapodme pracovať s namočenými prútmi. Dĺžka osnovných prútov dna je asi 5 cm. Zoberieme ľubovoľnú osnovu dna a preložíme ju pred prvú nasledujúcu, potom za druhú oprieme znútra. Takto pletieme dokola po celom obvode dna. Posledný stojatý prút založíme tak, že šidlom trochu vytiahneme prvý ležiaci prút a prevlečieme ho cez vzniknuté oko. Potom ešte prúty pritlačíme naspäť ku dnu.

2.spôsob /pred 1, za 1, pred 1/



Ďalší druh opletu dna sa používa najčastejšie. Dĺžka osnovných prútov dna je asi 7 cm. Ľubovoľný osnovný prút ohneme pred prvú nasledujúcu, následne za druhú a nakoniec pred

tretí, za ktorý ho oprieme znútra. Pletieme dokola. Pri zakladaní posledných troch prútov postupujeme nasledovne. Prvý zľava pletieme ako obvykle: pred 1, za 1 a voľne ho oprieme za prvý už ležiaci prút. Zostanú ešte dva stojaté prúty. Šidlom trochu uvoľníme povytiahnutím prvý ležiaci prút. Do tohto miesta prevlečieme predposledný stojatý prút, pričom dodržiavame opletenie pred 1, za 1, pred 1.

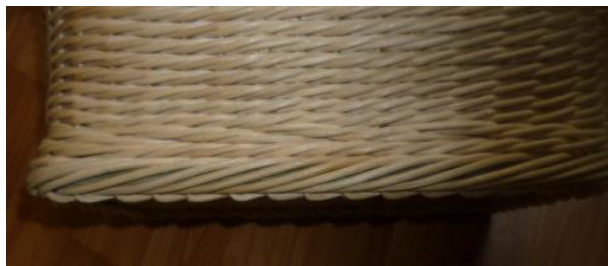


Takto vyzerá opletené dno zdola

3.spôsob



Ak chceme zakryť dno aj zboku, je vhodné použiť tento druh opletenia dna. Hodí sa pri dnách väčšej veľkosti, obzvlášť obdĺžnikového tvaru. Keď si sami vyrobíme dno napr. z plávajúcej podlahy, nakoľko je doska dosť hrubá, tento opletok ju zboku pekne pokryje pedigovými prútmi. Dno otočíme teraz tak, aby osnovné prúty dna dĺžky asi 15 cm smerovali dole a osnovné prúty košíka smerom hore. Zoberieme ľubovoľný prút dna preložíme ho za prvý osnovný prút dna a založíme hore za piaty osnovný prút košíka. Hustotu zakladania si môžeme vyskúšať povytiahnutím prútov v otvore. Niekedy zakladáme aj za šiesty až siedmy osnovný prút. Dôležité je, aby boli pedigové prúty zboku tesne vedľa seba, aby zakryli bok. Posledný prút prevlečieme cez prvý ležiaci a opäť založíme obvyklým spôsobom. Potom už pletieme výplet košíka založením troch alebo štyroch prútov a pokračujeme opletkom tromi alebo štyrmi prútmi.



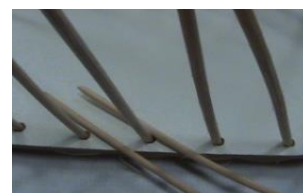
Dno opletené pedigom vyzerá zboku veľmi pekne.

Foto: vlastný zdroj

1.2 Postup pletenia základných druhov opletkov.

Opletkom nazveme výplet steny košíka. Mohutnosť a pevnosť výpletu závisí účelu použitia košíka. Steny košíka sa vypletajú najčastejšie dvomi, tromi alebo štyrmi prútmi. Opletok dvomi prútmi je vhodný na pletenie malých košíkov, zvončekov, držiakov na perá a pod. Je vhodný pre začiatočníkov na získanie potrebnej jemnej motorickej zručnosti. Najpoužívanější je opletok tromi prútmi. Vypletáme ním steny košíkov rôznej veľkosti, pletieme ošatky, tácky. Na výrobu veľkých košíkov, bielizníkov sa využíva opletok štyrmi prútmi. Je veľmi pevný, vhodný na košíky tvaru podnosu, keď znútra zakryje osnovné prúty, ktoré vôbec nevidno.

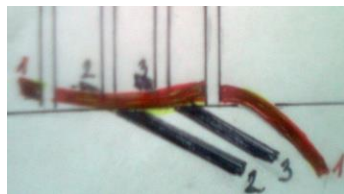
Opletok dvomi prútmi



Pripravíme si dva namočené prúty, ktoré založíme v ľubovoľnom mieste tesne ku dnu, aby bol každý z nich opretý znútra o jeden osnovný prút. Je to veľmi dôležité, aby sa upletený košík nerozplietol. Prúty si pridržíme ľavou rukou, pritláčame ich ku dnu a pravou pletieme smerom doprava. Ak je niekto ľavák, košík pletie doľava. Prút 1 vedieme pred jeden osnovný a za druhý osnovný prút smerom von. Takto máme už opletenú jednu osnovu. Tento postup opakujeme aj s prútom 2, ktorým opletieme ďalšiu osnovu. Pletieme vždy prútom, ktorý je vľavo od druhého. Postup opakujeme po celom obvode a ďalej pletieme špirálovite do

požadovanej výšky košíka. Počas pletenia udržujeme osnovné prúty vo zvislej polohe a často ich vyrovnávame. Nesmieme vynechať žiadnu osnovu, každá musí byť znútra opletená. Nezabúdame prúty namáčať, inak sa nám budú lámať.

Opletok tromi prútmi



Založíme tri opletacie prúty opierajúce sa o osnovy znútra. Prút 1 vedieme pred dva a potom za jeden osnovný prút. Založíme ho smerom von. Takto pokračujeme prútmi 2,3 a ďalej pletieme týmto spôsobom vždy prvým prútom zľava.



Opletok štyrmi prútmi



Za štyri osnovy založíme 4 prúty. Prút 1 vedieme pred dva osnovné, za dva osnovné prúty a založíme ho smerom von. Rovnakým spôsobom pokračujeme ďalším prvým ľavým prútom - prút 2. To isté opakujeme aj s prútmi 3,4. Pletieme stále dookola vždy prútom, ktorý je úplne vľavo.



Keďže tento druh opletku je mohutný a používa sa pri pletení väčších košíkov, je vhodné steny košíka ešte spevniť prísťčkami. Zdvojíme osnovy prísťčením prútu ku každej osnove z pravej strany. Prísťčky majú dĺžku rovnú výške košíka. Pred upletením posledného radu ich zostriháme.

Nadpájanie prútov

Pedigové prúty dodávané vo zväzku, majú rôznu dĺžku od 80cm až po 2 metre. Počas pletenia, keď prút vypletieme, potrebujeme ho nadpojiť. K základným druhom nadpájania patrí nadpájanie krížením a zatĺkaním. Jednoduchší spôsob, ktorý je vhodný pre začiatočníkov je kríženie prútov. Má však jednu nevýhodu, že pri opletkoch dvomi, tromi je ho vidieť znútra košíka, kde zastrihnuté prúty môžu niekedy aj prekážať. Ak chceme nadpojenie zakryť, je vhodné zvoliť nadpájanie zatĺkaním.

Nadpájanie krížením.



Prút, ktorý sme vyplekli, odstrihneme zošikma niekoľko milimetrov za osnovou, za ktorú ho zakladáme. Pod neho založíme nový prút. Oba prúty sa opierajú o tú istú osnovu znútra. Na začiatku nadstavený prút pridržame ľavou rukou

a pokračujeme opletkom tromi prútmi, začíname opäť prvým prútom zľava.

Nadpájanie zatĺkaním.

Na tento spôsob nadpojenia je potrebné, aby prút, ktorý chceme nadpojiť mal dlhší koniec. Je to preto, že ho odstrihneme tak, akoby sa opieral o dve osnovy a druhú presahoval ešte asi 1cm. Potom ho plochými kliešťami scvakneme v mieste, kde ho ohneme. Aby sa prút nezlomil, treba ho mať navlhčený kvôli pružnosti. Ohnutý prút zastrčíme tesne pred druhú osnovu. Chvíľu ho necháme ešte povytiahnutý, kým nezaložíme nový, keďže ten má byť pod ním. Mokrý nový prút ohneme spomínaným spôsobom a zastrčíme ho tesne za prvú osnovu. Zasúvanie nám uľahčí šidlo, ktorým urobíme v stene košíka miesto pre zatĺkané prúty.

Nakoniec oba prúty zhora zatlačíme do výpletu. V pletení košíka pokračujeme obvyklým spôsobom.

Ukončenie opletku

Keď má výplet košíka požadovanú výšku, treba ho ukončiť. Každý prút ukončíme za tou osnovou, kde sme ho na začiatku pletenia založili. Treba sa pozrieť znútra košíka, kde je to vidieť. Keby sme to tak neurobili, tak by bol košík na niektorej strane vyšší. Jednoduchší spôsob ukončenie je založením za osnovu, zložitejší zatĺkaním, ktoré je však iné ako pri nadpájaní prútov.

Ukončenie opletku založením.

Prvý opletkový prút zošikma zostrihneme a oprieme znútra o tú osnovu, za ktorú sa založil prvý prút na začiatku. Takto ukončíme každý prút, ktorým sme opletali. Keď sme použili opletok dvomi, budú založené dva prúty, keď tromi, tak tri atď.



Foto:vlastný zdroj

 **Úloha:** pracuj s pracovným listom č.2

1.3 Postupy pletenia uzávierok.

Uzávierkou nazývame zakončenie osnovných prútov. Je to ozdoba každého koša, preto je veľmi dôležitá. Poznáme niekoľko druhov uzávierok, ktoré sa líšia náročnosťou pletenia.

Uzávierka točená

Patrí medzi najjednoduchšie uzávierky. Je vhodná na malé košíky. Na túto uzávierku potrebujeme osnovné prúty dĺžky 20cm. Keď chceme, aby vyzerala mohutnejšie, pracujeme so zdvojenými osnovnými prútmi. K pôvodným osnovným prútom pomocou šidla zastrčíme ešte jeden prút sprava. Kôš si poriadne namočíme hore dnom.



1.rad uzávierky: Vezmeme ľubovoľný osnovný prút /alebo dvojicu/,ohneme ho za nasledujúcu osnovu vpravo, smerom von. Pokračujeme po celom obvode. Posledný stojaci prút prevlečieme cez prvý ležiaci znútra smerom von. Všetky prúty sú zvonka koša.



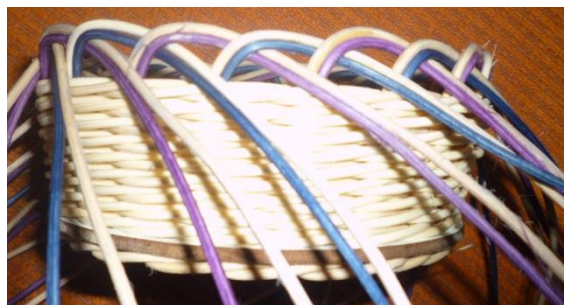
2.rad: Opäť pokračujeme ľubovoľným prútom, ktorý vedieme ponad dva/môžeme aj ponad tri/ prúty smerom dnu do koša. Opäť pokračujeme po celom obvode. Posledné tri prúty prevlečieme do voľných medzier uzávierky. Všetky prúty sú vnútri koša.



3.rad: Ľubovoľný prút ohneme pred prvý nasledujúci, za druhý stojaci a zastrihneme asi 1cm za ním. Potom ich znútra poriadne pritiskneme ku stene koša. Týmto spôsobom pokračujeme okolo po obvode. Predposledný prút položíme voľne pod prvý ležiaci. Posledný prút prevlečieme do voľnej medzery a zámoček tým zakončíme.

Uzávierka vrkoč.

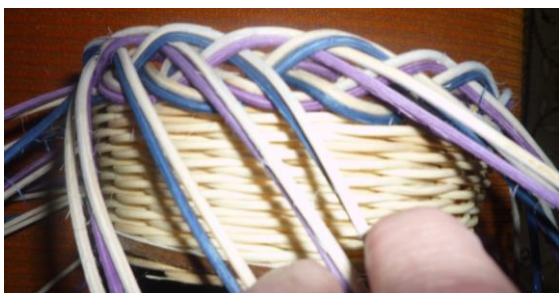
Po dopletení výrobku zakončíme opletacie prúty. Uzávierku pletieme v štyroch radoch, musíme počítať s dlhšími osnovami cca 30 cm. Pri posledných prútoch postupujeme tak, akoby ostatné stáli. Výsledný efekt je opäť krajší ak pracujeme so zdvojenými osnovami. Zaujímavý výsledok dosiahneme, ak je jeden prút z dvojice farebný.



1.rad: Začneme na ľubovoľnom mieste košíka. Prvý rad pletieme pred jednu osnovu a prút ohneme smerom von.



2.rad: Pletieme pod jeden a hore.



3.rad: Pokračujeme ľubovoľným prútom pod jeden nasledujúci smerom von.



4.rad: Tento rad pletieme nad jeden, pod jeden a smerom dnu.



Detail hotovej uzávierky. Necháme zaschnúť a na druhý deň ostriháme vyčnievajúce prúty.

Trojárová uzávierka s jedným osnovným prútom.

Na tento typ uzávierky potrebujeme 25 cm osnovy.



Ľubovoľný prút ohneme za nasledujúci smerom von. Tak urobíme s prvými tromi prútmí. Tri prúty smerujú von z košíka. Prvý prút zľava vedieme pred jeden a za druhý stojaci smerom von. Prvý stojaci k nemu priložíme a vytvoríme prvý pár. To isté urobíme s ďalšími dvomi prútmí a dostaneme tri páry prútov. Preto sa aj uzávierka nazýva trojárová. Z prvého páru vedieme pravý pred jeden a za druhý stojaci smerom von. Prvý stojaci k nemu opäť priložíme a vytvoríme pár. Týmto spôsobom pokračujeme stále dokola.



Ak máme už len jeden stojaci prút, zoberieme pravý prút z prvej dvojice, vedieme pred stojaci a znútra koša ho prevlečieme pod prvý položený prút/ cez oko/ smerom von. Posledný stojaci

k nemu priložíme rovnakým prevlečením znútra von. Opäť máme tri dvojice prútov. Z prvého páru vedieme pravý pod jeden ležiaci smerom von. Pomáhame si šidlom. Z ďalšieho páru vedieme opäť pravý znútra smerom von pod dva ležiace. Z posledného páru vedieme pravý prút znútra von pod tri ležiace.



Nakoniec všetky prúty zvonka koša postupne zasunieme dnu tak, že ich vedieme nad prvý nasledujúci a hneď zasunieme do prvej medzery dovnútra koša. Uzávierka je mohutnejšia, ak ju ukončíme zámočkom.



Foto: vlastný zdroj

Uzávierka ťahaná

Po dokončení tela košíka zdvojíme osnovu. Musíme ju opäť namočiť, aby bola ohybná. Na tento typ uzávierky nám postačia osnovy dĺžky 15 cm.



Ľubovoľnú dvojicu prútov začneme ohýbať pred prvú nasledujúcu osnovu, za druhú, pred tretiu a nakoniec ju založíme dovnútra. Pri ohybe prvých troch prútov si necháme miesto na zasunutie posledných prútov. Takto sa pri závere budeme ľahšie orientovať.



Rovnako pokračujeme s ďalšími osnovami. Ostatné prúty dôkladne utáhuje. Osnova tvorí výrazný vzor.

Uzávierka Madeira

Táto uzávierka patrí medzi obzvlášť ozdobné. Potrebujeme na ňu zdvojené osnovné prúty dĺžky 30 cm, ak je košík vyšší, musíme dĺžku ešte zväčšiť.



Prvý rad pletieme tak, že osnovy ohýbame za dve nasledujúce, pretiahneme von a vedieme spodným radom opletku. Preto je vhodné pri pletení košíka prvé rady menej utáhovať.

Pomáhame si šidlom. Týmto spôsobom pletieme po celom obvode.



Všetky osnovy smerujú dolu. Začneme ich ohýbať vždy pod dvomi nasledujúcimi osnovami smerom nahor. Pletieme dokola až kým nie sú všetky osnovy smerujúce nahor.



V závere vedieme osnovy späť dole. Každú z nich pretiahneme za dve nasledujúce osnovy a prevlečieme dovnútra vzniknutého vrkôčika. Takto sme vytvorili ozdobnú košíkársku nohu. Nakoniec zastrihneme prečnievajúce prúty a tým košík začistíme.

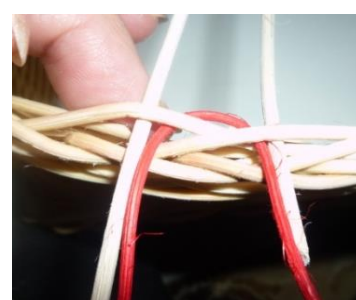
Foto:vlastný zdroj

Uzávierka Gretchen

Uzávierku pletieme z viacerých radov, preto na ňu potrebujeme dostatočne dlhé osnovné prúty, minimálne 55cm. Konečný efekt je veľmi pekný a aj keď vyzerá dosť zložito, pletenie je jednoduché. Jediné na čo musíme dbať, je správne pridržiavanie si prútov a to aj tých, ktorými práve nepletieme. Je to veľmi dôležité, aby sme nepoplietli prúty.



Prvý ľubovoľný prút vedieme pred nasledujúci stojaci a ohneme ho smerom dnu. Týmto spôsobom pokračujeme po celom obvode. Posledný stojaci prevlečieme pod prvý ležiaci smerom dnu a takto zakončíme prvý rad.



Aby sme vedeli, kde sme začali pliesť 2.rad, pomôžeme si kúskom farebného pedigu. Je to potrebné kvôli tomu, že práve v tomto mieste musíme rad aj zakončiť. Tento postup opakujeme pri pletení každého radu, pretože každý rad je potrebné zvlášť zakončiť. Farebný pedig ohneme a založíme ho za jeden prút. Ľavý prút vedieme pod dva nasledujúce smerom

hore. Týmto spôsobom pokračujeme stále dokola. Posledné dva prúty prevlečíme do miest, kde sa nachádza farebný prút. A ďalší rad je zakončený.



Teraz sú všetky prúty po obvode smerom von z koša. Opäť si v ľubovoľnom mieste farebným pedigom označíme začiatok ďalšieho radu a pletieme spomínaným spôsobom niekoľko radov. Opletok sa nám postupne začne stáčať z pod dva nahor na nad dva dole. Upletieme 5-6 riadkov. Uzávierku postupne ut'ahujeme a opäť nezabúdame na to , že každý rad na začiatku označíme a po upletení zakončíme.



Pletieme dovtedy, pokiaľ máme ešte prúty. Košík necháme vyschnúť. Na druhý deň prečnievajúce prúty zastrihneme a celý košík ešte začistíme.

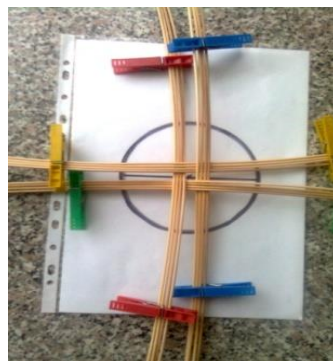
 **Úloha:** Pracuj s pracovným listom č.3

1.4 Príklady ďalších postupov

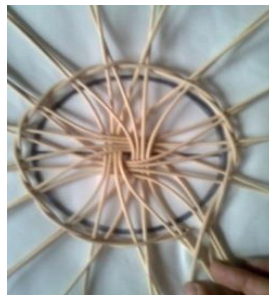
Hviezda



Tento vzor je vhodný na ozdobný výplet vrchnáka košíka alebo dna. Potrebujeme 16 prútov dĺžky 75 cm /4 zväzky po 4 osnovné prúty/. Pre začiatočníkov je vhodné prichytiť zväzky štipcami, aby sa ľahšie pracovalo a prúty sa nemiešali. Ak chceme mať pravidelný tvar hviezd a nemáme ešte potrebnú zručnosť, je vhodné použiť nasledovnú pomôcku. Na papier narysujeme kružnicu, vyznačíme jej stred a vodorovný priemer. Potom papier vložíme do euroobalu obalu, aby sa nám pri práci nerozmočil.



Postup: Väzbu začíname tak, že zväzky 4 prútov striedavo ukladáme nad jeden zväzok a pod nasledujúci. Začiatočníci si môžu pomôcť aj tak, že nitkou zviažu zväzky prútov v mieste štvorca v strede. Štipcami prichytíme prvý prút z prvého zväzku s prvým prútom z druhého zväzku, druhý s druhým, tretí s tretím, štvrtý so štvrtým. Počas pletenia štipce postupne odstraňujeme. Ďalej pracujeme so zdvojenými prútmi.



Zoberieme jeden dlhý opletací prút, ktorý v strede stlačíme plochými kliešťami, aby sa pri ohýbaní nezlomil. Založíme ho za 1.dvojicu osnovných prútov, takže teraz máme 2 opletacie prúty. Pokračujeme opletkom dvomi, pred 1 za 1 po celom obvode. Zdvojené osnovné prúty považujeme za jeden osnovný prút.



Upletieme do špirály dookola niekoľko radov. Na zvýraznenie vzoru je možné uplietť niekoľko radov z farebného pedigu. Počas pletenia nezabúdame pedig namáčať do vlažnej vody, prípadne poprašovať ho vodou z rozprašovača.



1.rad



2.rad



3.rad

Uzávierka:

1.rad: Zoberieme ľubovoľnú dvojicu osnovných prútov, ohneme ich a založíme za nasledujúcu dvojicu osnovných prútov smerom dopredu. Pokračujeme po celom obvode.

2.rad: Opäť si zvolíme ľubovoľnú dvojicu osnovných prútov, ohneme pod nasledujúcu a prevlečieme ju cez prvé oko smerom dozadu. Pletieme po celom obvode. Opletacie prúty sú zozadu.

3.rad: Ľubovoľnú dvojicu prevlečieme spredu dozadu do medzery za nasledujúcou osnovnou dvojicou.

Keď je uzávierka hotová, necháme je dôkladne vysušiť. Potom z rubovej strany zastriháme založené prúty do rovnakej dĺžky.



Foto:vlastný zdroj

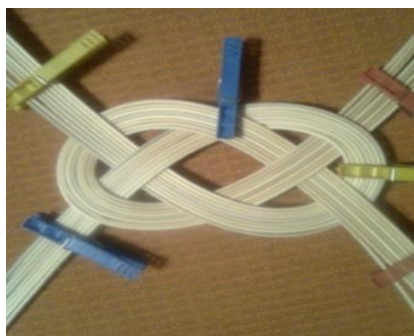
Jozefínsky uzol



Nastriháme 16 prútov hrúbky 2,25mm alebo 2,5mm a dĺžky 80 cm. Namočené prúty rozdelíme do dvoch zväzkov po 8 prútov. Keďže sú prúty príliš dlhé, je šikovnejšie pracovať s nimi na zemi prikrytej nejakým prestieradlom.



Prúty rozdelíme do dvoch zväzkov po 8 prútov. Z každého zväzku urobíme slučku. Obe slučky spojíme prevlečením prútov podľa obrázka. Získame uzol, v ktorom sa prúty jednej slučky pravidelne striedajú nad a pod prútmi druhej slučky.



Prúty v slučkách postupne vyrovnávame, aby sme dodržali ich poradie. Robíme to postupne a pomáhame si štipcami. Štipce potom odstránime a uzol tvarujeme potáhovaním zväzkov a jednotlivých prútov v nich. Uzol takto upravujeme dovtedy, kým nie je dĺžka voľných prútov v slučke rovnaká.



Do stredu z oboch strán zasunieme dvojicu prútov ako je na obrázku. Nezabúdame, že pedig počas pletenia vyschýna a láme sa. Preto v tejto fáze celý výrobok namočíme. Prúty rozdelíme po celom obvode do dvojíc. Zoberieme namočený opletací prút a ohneme ho v polovici. Potom ho prevlečíme cez prvú dvojicu osnovných prútov a pletieme po obvode opletkom dvomi. Počet radov si zvolíme podľa veľkosti košíka. Nakoniec upletieme točnú uzávierku so zdvojenými prútmi. Tieto ohneme v 1. rade za jeden nasledujúci v smere dopredu a v 2. rade pod dva nasledujúce smerom dozadu. Prúty nakoniec prevlečíme do oka tesne za druhým prútom.



z rubovej strany



z líčnej strany

Po zaschnutí vrchnáka zastriháme založené prúty aj tie dva, ktoré sme vložili na začiatku do stredu uzla.



Hotový výrobok je možné využiť ako základ dna košíka alebo ako vrchnák na košíky. Jeho veľkosť prispôbime veľkosti otvoru košíka. Hodí sa na košíky, ktoré majú oválny tvar.

Postup pletenia zvončka



Na pletenie zvončekov potrebujeme pedig hrúbky 1,5mm, ktorý je možné kúpiť nielen v prírodnej, ale ako novinku už aj v červenej farbe. Ak chceme mať zvončeky iného odtieňa, môžeme si prírodný pedig zafarbiť sami. Dôležitou pomôckou na výplet je drevená forma zvončka so skrutkou, maticou a otáčajúcou sa hlavicou, ktoré slúžia na zachytenie osnovných pedigových prútov.

Postup:

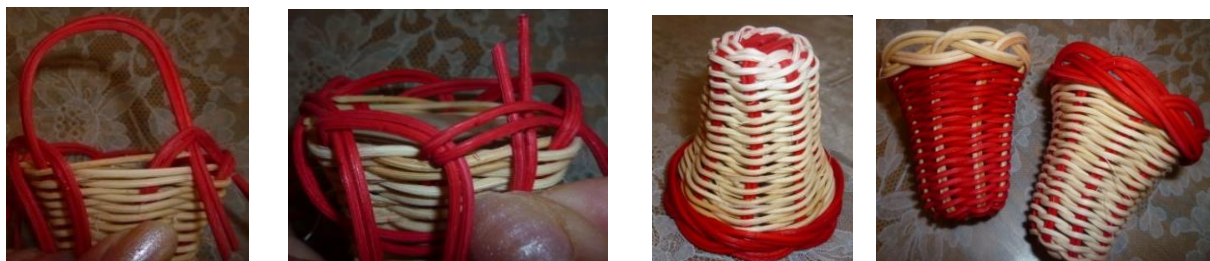


Nastriháme si 8 prútov dĺžky 30cm, ktoré dáme krátko namočiť do vlažnej vody. Potom ich skrutkou upevníme na drevenú formu zvončka do kríža. Postupne ukladáme dvojice prútov z oboch strán skrutky najprv zvislo, potom vodorovne. To budú osnovné prúty zvončka. Zoberieme dlhý namočený prút, ktorý v strede stlačíme plochými kliešťami, zohneme na polovicu a nasunieme na prvú dvojicu osnov. Pracujeme so zdvojenými osnovami. Pokračujeme opletkom dvomi prútmi. Osnovné prúty utahujeme, aby boli rovnomerne lúčovite rozmiestnené po celom obvode.



Upletieme niekoľko radov. Potom zvončekovú formu otočíme nabok, pokračujeme opletkom dvomi a osnovné prúty pritláčame k forme, aby kopírovali jej tvar. Pletieme až do výšky zvončka. Nakoniec urobíme točnú uzávierku. Ľubovoľnú dvojicu prútov ohneme za

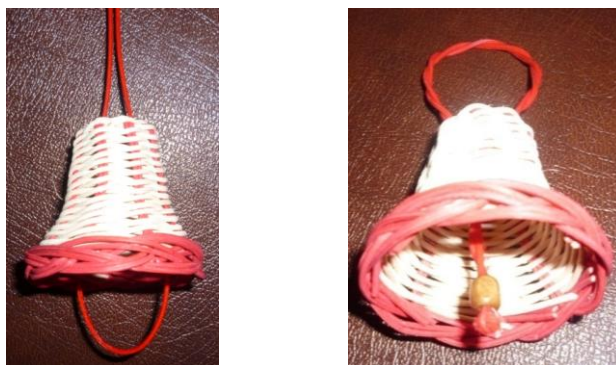
nasledujúcu smerom von. Ohnuté prúty si pridržame rukou. Pokračujeme dokola po celom obvode. Treba dbať na to, aby sa prúty vo dvojici nekřížili.



Posledný prút prevlečieme cez prvý ležiaci /cez oko/ smerom von. Nasleduje druhý rad. Ľubovoľný prút ohneme pod dva (môže byť aj nad dva) nasledujúce a prevlečieme cez najbližší ležiaci prút smerom dnu. To isté urobíme s každým jedným. Keď sú všetky prúty vnútri, prstami ešte doformujeme uzávierku. Prúty znútra upravíme tak, aby boli založené za osnovami a potom ich zastrihneme. Nakoniec uvoľníme skrutku, formu odstránime a zvonček necháme vysušiť.



Ak chceme zvončeky zavesiť alebo použiť ako prvok dekorácie, upletieme ešte krúžok z pedigu. Prút dlhý cca 60cm prehne v polovici a znútra prevlečieme pomedzi osnovy na vrchnu zvončeka. Takto budeme mať nad zvončekom zdvojený prút, ktorý v strede ohneme do kruhu. Prúty prekrížime a kruh opletieme obtáčaním prútov okolo neho z oboch strán. Presahujúce konce prevlečieme naspäť do vnútra zvončeka, zakrútime ich a na koniec navlečieme drevenú guľôčku.



Úloha: Pracuj s pracovným listom č.5, 6

2. PRACOVNÉ LISTY

2.1 Pracovný list 1

1. Doplň tabuľku

	Minulosť	Súčasnosť
Materiál na výrobu košíkov		
Prečo tento druh materiálu?		
Využitie košíkov		
Ocenenie práce košíkarov		

2. Čo je pedig , z čoho a ako sa vyrába?

.....



.....

3. V poslednom čase sa ľudia vracajú k výrobkom z prírodného materiálu. Čo si myslíš, prečo?

.....
.....
.....

4. Z ktorých troch častí sa skladá košík?

.....
.....
.....
.....



5. Aké náradie používame pri pletení košíkov?

.....
.....
.....
.....



6. Napíš materiál potrebný k výrobe košíka.

.....
.....
.....

7. Z akého dôvodu je potrebné namáčať pedig pred pletením?

.....
.....

2.2 Pracovný list 2

1. Opíš spôsoby opletenia dna znázornené na obrázkoch.

obr.1



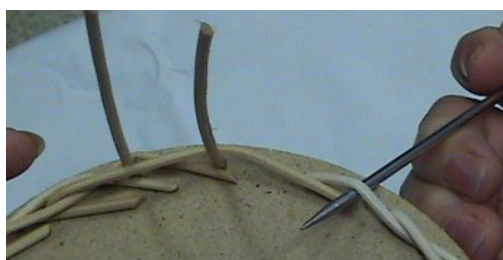
obr.2



obr.3



2. Popíš ako správne založíš posledné dva stojace prúty.

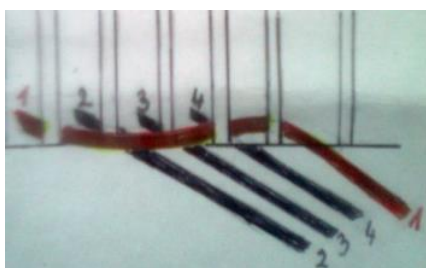


3. Podľa obrázkov popíš techniku opletania dvomi prútmi.



4. Podľa úlohy 3 znázorni opletanie tromi prútmi : pred 2 za 1

5. Popíš techniku opletania štyrmi prútmi



6. Ktorý z uvedených opletkov je najpevnejší a na aké košíky je vhodný?

7. Aký druh opletku je znázornený na obrázku?



2.3 Pracovní list 3

1. Ktorú časť košíka nazývame uzávierkou košíka, prečo je dôležitá?

.....
.....

2. Ktoré uzávierky patria medzi najjednoduchšie? Vymenuj aspoň dve.

.....
.....

3. Je nasledovné tvrdenie pravdivé? Uzávierka Gretchen je vhodná na malé košíky. Svoju odpoveď zdôvodni.

.....
.....

4. Vyber z obrázkov košík s uzávierkou Gretchen a správnu odpoveď zakrúžkuj.

A



B



C



5. Šípkou priradi vety k obrázkom, ktoré ich vystihujú.

Prvý ľubovoľný prút vedieme pred nasledujúci stojaci a ohneme ho smerom dnu.



Ľavý prút vedieme pod dva nasledujúce smerom hore



6. Popíš zobrazenú fázu pletenia uzávierky.

.....

.....

.....



7. Dobre si prezri obrázok v úlohe 6 a doplň vetu. Prvý rad pletiemejeden apo celom obvode.

8. Popíš fázu pletenia, ktorá chýba medzi dvomi znázornenými na obrázkoch.



.....

.....

.....

9. Doplň tabuľku, spoj čiarou obrázky so správnym názvom uzávierky.

Uzávierka	Názov
	Vrkoč
	Ťahaná
	Madeira
	Točená

10. Opíš postup pletenia uzávierky, znázornený na obrázkoch.



2.4 Pracovní list 4

Na otázky odpovedaj ústne.

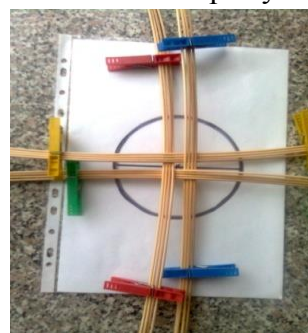
1. Ako sa nazýva vzor na obrázku?



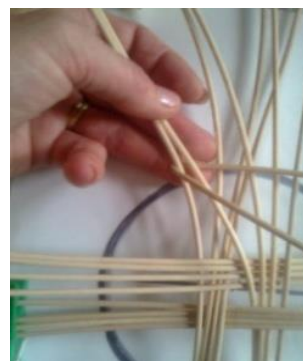
2. Ktoré prúty spájame do dvojíc?



2. Koľko prútov a akým spôsobom zakladáme prúty?



4. Aký opletok použijeme?



5. Čo je znázornené na obrázkoch? Popíš.



6. Ako sa nazýva vzor na obrázku? Koľko prútov potrebujeme na jeho vytvorenie?



7. Popíš vytvorenie uzla. Z koľkých častí ho upletieme? Ako sa tieto časti nazývajú?



8. Koľko prútov opletáme a akým druhom opletku? Spočítaj dvojice prútov po obvode uzla. Čo si všimol? Zdôvodni.



9. Ktorá fáza pletenia je na obrázku? Popíš postup pletenia.



10. Praktická časť: Upleť vrchnák košíka s týmto vzorom.

2.5. Pracovní list 5



1. Prečo je výhodné na pletenie použiť drevenú formu zvončeka?
.....
.....
2. Je možné uplietť zvonček aj bez formy?
.....
.....
3. Vypočítaj dĺžku osnovných prútov, ak použiješ formu výšky 6cm a 9cm. Doplň tabuľku.

Dĺžka osnovných prútov	Forma 6cm	Forma 9cm
Na telo zvončeka		
Na vrchnú časť zvončeka		
Na uzávierku		
Celková dĺžka		

4. Vypíš čo ešte okrem uvedeného ovplyvňuje celkovú dĺžku osnovných prútov.
.....
.....
5. Koľko osnovných prútov zakladáme?
.....
6. Je vhodné použiť 4 osnovné prúty? Vysvetli.
.....
.....

7. Aký druh opletku je vhodný na zvonček? Zdôvodni.

.....
.....

8. Koľko osnovných prútov opletáme naraz?

.....

9. Prečo je potrebná uzávierka na zvončeku?

.....

10. Doplň vetu

Použijeme pedig hrúbky.....mm. Nastrihámeosnovných prútov dĺžkycm. Aby bol pedig ohybný, musíme prúty

11. Uloženie prútov na formu okolo skrutky. Dokresli.



12. Doplň.

Opletkový prút založíme za.....osnovné prúty a pokračujeme opletkom.....Ak prút vypletieme, nadpojíme nový prútPo upletení zvončeka pletenie zakončíme.....

1.rad: Osnovný prút ohneme.....nasledujúci smerom.....

2.rad: Ľubovoľný prút ohneme.....dva nasledujúce a prevlečíme cez.....prút smerom.....

13. Na čo by si použil upletený zvonček?

.....
.....

14. Z čoho a ako by si urobil úchytку na zvonček, aby si ho mohol zavesiť?

.....
.....
.....
.....
.....

15. Praktická časť: Upleť zvonček podľa návodu.

2.6 Pracovný list 6

1. Zisti cenu materiálu na výrobu košíka na internete

cena dna:.....

cena pedigu:.....

2. Urč hmotnosť odmeraním pomocou váh, vypočítaj cenu položiek a doplň tabuľku

	HMOTNOSŤ v gramoch	CENA MATERIÁLU
košík		-----
dno		
pedig		
materiál na 1 košík	-----	

3. Nákup:

Výpočty:

cena 1 kotúča pedigu:

počet košíkov z kľbka:

hodnota nákupu:

4. Čas potrebný na výrobu 1 košíka:

5. Zisti a zapíš minimálnu hodinovú mzdu na Slovensku.....

6. Vypočítaj cenu práce na výrobu košíka.....

Vyčísli celkovú predajnú cenu košíka.....

7. Je táto cena prijateľná pre kupujúceho?

8. Plietol by si košíky na predaj? Odpovede áno, nie zdôvodni.....

.....

9. Na záver hodiny spoločne s učiteľom zrealizujte elektronickú objednávku materiálu.